

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
імені МИХАЙЛА БОЙЧУКА**

ПАСЬКО ОКСАНА МИКОЛАЇВНА

УДК 378.147.016:687.01(043.3)

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ПОШУКОВОГО МАКЕТУВАННЯ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ**

13.00.02 – теорія та методика навчання технологій

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Гуменюк Тетяна Броніславівна,
Національний авіаційний університет,
начальник відділу моніторингу якості вищої освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Фурса Оксана Олександрівна,
Приватний заклад вищої освіти «Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі», ректор;

кандидат педагогічних наук, доцент
Король Анатолій Миколайович,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
доцент кафедри образотворчого мистецтва.

Захист відбудеться 17 лютого 2021 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.897.01 у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука за адресою: 01103, м. Київ, вул. Михайла Бойчука, 32.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (01103, м. Київ, вул. Михайла Бойчука, 32).

Автореферат розісланий 15 січня 2021 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.А. Руденченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах становлення інформаційного суспільства зростає роль проєктно-творчої діяльності дизайнерів із формотворення предметного довкілля і надання послуг, що ґрунтується на засадах сучасної практичної методології пізнання зовнішнього середовища і самопізнання людиною внутрішніх сил ества. Одним із напрямів проєктної творчості є технологія художнього проєктування, в якій складник з макетування новітніх форм продукції вимагає інноваційного методичного підходу, обґрунтованого з урахуванням сучасної методології пізнання та самопізнання. Вагоме значення у проєктній творчості має пошукове макетування нових форм продукції з легко оброблюваних, пластичних матеріалів, що є особистісно ціннісними для естетичних смаків фахівців з ергономічного дизайну, етнодизайну та креативної індустрії дизайну.

Фахівці з дизайну виявляють майстерність з пошукового макетування у педагогічних умовах, що забезпечують їм особистісно-ціннісне, естетичне ставлення до фактури і текстури матеріалів, ергономічно зручних інструментів і способів оброблення конструкційних матеріалів, композиційно довершених форм пошукових макетів креативної індустрії дизайну, творчо варійованих типових зразків народних художніх промислів, ексклюзивних виробничих зразків майбутньої серійної продукції. Якщо науково-педагогічні працівники не забезпечують студентам педагогічно доцільні умови для художнього конструювання пошукових макетів, то майбутні фахівці з дизайну не отримують повноцінного розвитку емоційного і практичного інтелектів, що негативно позначається на розвитку їхньої креативності, емоційно позитивному ставленні до різних спеціалізацій дизайну: ландшафтного, промислового, костюмів, інтер'єрів, графічного та ін.

Актуальність дослідження має загальнодержавний та освітньо-методичний рівні, що засвідчено законодавчими і нормативними освітніми документами: законами України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017 р.), «Про народні художні промисли» (2012); впровадженням положень «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013 р.), постановою Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі України, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер» (від 20.01.97 р. № 37), вітчизняною концепцією розвитку ергономіки і дизайну, а також міжнародними документами щодо стратегії розвитку світового мистецтва у найближчій перспективі.

Дослідження має освітньо-професійну актуальність, оскільки пошукове макетування засвідчує, що дизайн відноситься не лише до виробничої сфери. Технологія художнього проєктування є засобом передачі ідей і цінностей

згідно з індивідуальними, корпоративними, інституційними або ж національними цілями.

Розвивально-особистісна актуальність наукової роботи полягає у створенні педагогічно доцільних умов для особистісно-ціннісного формотворення (пошукового макетування) майбутніми фахівцями з дизайну продукції (product design), що особливо важливо в сучасному глобалізованому інформаційному суспільстві. Дизайн-продукція, розроблена завдяки пошуковому макетуванню функціонально, естетично й економічно доцільних форм докільця, відображає індивідуальні особливості дизайнера, його здатність налагоджувати взаємовідносини між інноваційними проєктами, споживачами і суспільством.

Актуальність дослідження зумовлена також економічною доцільністю українського національного дизайну, що засвідчено організаторами виставок інноваційної дизайн-продукції різних країн світу. Вагомий потенціал українських креативних індустрій успішно демонструється на престижних європейських виставках дизайн-продукції (Тиждень дизайну Paris Design Week у Салоні меблів і декору Maisonet Objet, 2019 р.). У сучасних інноваційних дизайнерських пропозиціях зберігається частина ручної праці з використанням натуральних матеріалів, що визнається новим світовим трендом. Так, у проєкті «Бароко now» українські дизайнери продемонстрували оригінальне поєднання українського бароко і футуристичного мінімалізму. Таке інноваційне поєднання майбутні дизайнери можуть здійснювати у процесі навчального пошукового макетування. У сприятливих педагогічних умовах вони можуть стати новаторами, що здатні експериментувати із новими матеріалами і функціями звичних предметів.

Важливо обґрунтувати роль проєктних технологій у сучасному виробництві продукції, аргументовано довести перевагу простоти і доступності дизайнерського виробу, виокремити значення функції й естетики, оздоблення і символіки у предметах споживання.

Проблему підготовки майбутніх фахівців з дизайну за освітньо-професійними і освітньо-науковими програмами досліджували такі науково-педагогічні працівники: Є. Антонович, В. Аронов, А. Бровченко, О. Боднар, О. Босий, О. Бойчук, Н. Гарін, О. Генісаретський, В. Глазичев, І. Голод, Г. Гребенюк, Т. Гуменюк, В. Даниленко, А. Діжур, Т. Козак, А. Король, Є. Лазарєв, Т. Малік, Г. Мінервін, С. Мигаль, В. Радкевич, І. Ришова, А. Руденченко, В. Сидоренко, М. Селівачов, П. Татіївський, В. Тищенко, О. Фурса, О. Хмельовський, Л. Холмянський, А. Чебикін, С. Чирчик, О. Швець, В. Шимко, М. Яковлев та інші.

Зокрема, проєктну культуру й естетику дизайнерської творчості досліджував В. Сидоренко; графічний дизайн і глобалізаційні процеси сучасності – В. Косів; дизайн як засіб розвитку творчих здібностей особистості – О. Вишнеvsька; дизайн як техноестетичну систему – Є. Лазарєв; методологічні та гуманітарно-художні проблеми дизайну –

О. Генісаретський; формування готовності педагогічних і науково-педагогічних працівників до навчання дизайну, ігродизайну учнів і студентів – В. Тименко. Навчання етнодизайну присвятили праці Є. Антонович, А. Бровченко, А. Руденченко, окремим спеціалізаціям з дизайну – С. Чирчик.

Безпосередньо проблемі навчання майбутніх дизайнерів формоутворення і пошукового макетування присвячено наукові праці Т. Іваненко (художньо-образні особливості формоутворення акцидентного шрифту), В. Суліма (формоутворення з використанням трикутника Рело), І. Босий (принципи формоутворення і трансформації об'єктів у дизайні меблів), З. Нагорна (класифікація методів трансформативного формоутворення в дизайні одягу), О. Луговський (пошукове макетування як засіб формування проєктного образу в промисловому дизайні).

За результатами аналізу програмового і навчально-методичного забезпечення змісту навчання студентів зі спеціальності «Дизайн», чинних навчальних планів у закладах вищої освіти виокремлено суперечності між соціальним замовленням на підготовку творчої особистості дизайнера зі сформованими загальними, спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями, інтегральною професійною компетентністю та відсутністю обґрунтованої моделі методичної системи навчання майбутніх дизайнерів пошукового макетування з ергодизайну, етнодизайну, креативної індустрії футуродизайну.

Вітчизняними нормативними документами передбачено впровадження ергономіки і дизайну в усі сфери життєдіяльності, проте у закладах вищої дизайн-освіти досі не доведено готовності конструювання студентами пошукових макетів з різних конструкційних матеріалів у педагогічних умовах спеціально створеної дизайн-лабораторії.

Законом України «Про народні художні промисли» сформульовано положення про державне забезпечення художньо-промислової освіти, проте в освітньо-професійних програмах з дизайну не передбачено формування компетентності з творчого варіювання типових виробів народних художніх промислів для їх серійного виготовлення.

В умовах цифровізації українського суспільства необхідний вільний доступ дизайнерів до комп'ютерів достатньої потужності з пакетом ліцензійних програм – це педагогічна умова сучасної повноцінної підготовки фахівців з проєктних технологій, проте в закладах вищої дизайн-освіти недостатньо зміцнюється матеріально-технічна база для пошукового макетування з використанням 3D-моделей.

З огляду на актуальність, недостатню теоретичну і методичну розробленість проблеми навчання майбутніх фахівців з дизайну пошукового макетування, нагальну потребу розв'язання виявлених суперечностей зумовлено вибір теми дисертаційної роботи: «Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну».

Зв'язок роботи з науковими роботами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно з тематичним планом науково-

дослідної роботи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, тема №1/15-17 «Теорія і технологія навчання у системі професійної освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України №1243 від 31.10.2014 р.); «Теорія і практика формування фахової компетентності з дизайну у студентів вищих мистецьких навчальних закладів» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (державний реєстраційний номер РК 0116U008692).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічно університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 4 від 27.11.2014 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук України (протокол № 3 від 28.04.2015 р.).

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці моделі методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити аналіз теорії і практики підготовки дизайнерів у закладах вищої мистецької освіти.
2. Уточнити формулювання сутності поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування».
3. Розробити й обґрунтувати модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.
4. Експериментально перевірити результативність розробленої методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну й узагальнити отримані результати дослідження.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх фахівців з дизайну у закладах вищої мистецької освіти.

Предмет дослідження – методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Теоретико-методологічною основою дослідження є положення філософських праць М. Хайдеггера «Буття і час» (Being and Time) і Т. Вендта «Design for Dasein» щодо практичної методології пізнання людиною навколишнього середовища і самопізнання власних сутнісних сил шляхом «творенням філософії своїми руками»; теоретичні засади праці «Практична естетика» Г. Земпера, архітектора, «першого теоретика дизайну» щодо класифікації технологій формотворення з основних конструкційних матеріалів; методологія створення та вдосконалення теорій дизайну різними методами для різних освітніх ситуацій Ч. Рейгелута, Т. Фріка (Університет Індіани); психологічні засади «множинного інтелекту» Х. Гарднера, практичного інтелекту Р. Стернберга, механізму творчості В. Клименка.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**:

теоретичні: аналіз педагогічної, науково-методичної, мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури, пов'язаної із процесом

формування п компеофесійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну, навчальних програм і планів з метою визначення стану проблеми; структурно-системний аналіз для виявлення процесів формування змісту, моделювання та проєктування для розробки й обґрунтування методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну;

емпіричні: педагогічне спостереження за діяльністю студентів; опитування, тестування, бесіди з викладачами закладів вищої освіти; ретроспективний аналіз досвіду щодо використання педагогічних інновацій в освітньому процесі;

творчі: метод проєктів, зорієнтований на розвиток пізнавальних, здатностей творчої самореалізації дизайн-обдарованості: психомоторики, енергопотенціалу, критичного мислення; орієнтації в інформаційному просторі; кейс-метод, що полягає в ініціюванні студентами самостійного вивчення проблемних ситуацій, визріванні їхнього власного бачення проблем гармонізації довкілля та способів їх вирішення, виробленні здатності до активної та інтерактивної взаємодії, дискусій між студентами;

експериментальні – (проведення експерименту) для перевірки результативності розробленої методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну;

методи математичної статистики для визначення достовірності обробки результатів дослідження та опрацювання дослідницьких даних (побудова таблиць, схем, діаграм тощо).

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* розроблено й обґрунтовано модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну на засадах «практичної методології» пізнання і самопізнання з використанням проєктних технологій (Т. Вендт «Design for Dasein»);

- *уточнено* сутність поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування» – здатність застосовувати спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергодизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології – засобами креативної індустрії футуродизайну;

- *модернізовано* триступеневу стратегію проєктування: пошукове об'ємно-просторове макетування; дизайнерська пропозиція фігуротворення на площині; остаточне формулювання проєктної ідеї формоутворення;

- *обґрунтовано* принцип інтердисциплінарності у структуруванні змісту пошукового макетування, що полягає у відборі суміжних субдисциплін для модульного навчання; принцип наступності у навчанні пошукового макетування майбутніх бакалаврів і магістрів дизайну; методичну доцільність спонтанно-особистісного конструювання пошукових макетів у сучасній креативній індустрії з дизайну з використанням творчих стратегій комбінування, аналогізування, реконструкція, універсалізація,

випадкових підстановок;

- *з'ясовано* ефективні педагогічні умови для досягнення мети: прийоми і засоби проведення лабораторно-практичних робіт у середовищі дизайн-лабораторій; педагогічну доцільність використання сукупності взаємодоповнюваних завдань, призначених для самостійної роботи студентів, рейтингової системи оцінювання;

- *подальшого розвитку набула*: методика навчання студентів пошукового макетування з комп'ютерною підтримкою.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні в освітній процес програми з пошукового макетування, навчального посібника «Пошукове макетування» (у співавторстві), підручника «Макетування в дизайні» (у співавторстві) з метою формування у студентів здатності до пошукового макетування, наближення освітнього процесу до реальних умов дизайнерської діяльності та реалізації їх в освітньому процесі з метою підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з дизайну. Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, а також у процесі стажування і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої дизайн-освіти.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес підготовки майбутніх фахівців з дизайну в Бердянському державному педагогічному університеті (№ 57-65/845 упродовж 2016-2019 рр.); Житомирському державному університеті імені Івана Франка (№ 1/1351 упродовж 2018-2019 рр.); Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (№ 285 упродовж 2016-2019 рр.); Київському національному університеті технологій та дизайну (№ 05-77/1879 упродовж 2015-2017 рр.); Національному транспортному університеті (№ 2099/08-14 упродовж 2018-2019 рр.); Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (№ 1799/01 упродовж 2015-2016 рр.).

Особистий внесок здобувача полягає в розробці методики навчання підготовки майбутніх дизайнерів до пошукового макетування та комплексу методичних засобів і рекомендацій, що забезпечують належні умови для ефективного формування фахових компетентності майбутніх фахівців з дизайну. У спільних працях здобувачеві належить (відповідно до списку наукових праць) відбір тематики змістового наповнення і структура посібників, створених спільно із майбутніми магістрами: Пасько О. М., Кузьмінець М. П., Кудренко М. Р., 2020. *Макетування в дизайні* : підручник. Київ, Вид-во «МП Леся», 134 с. Пасько О., Бондаренко А., Цикунов Д., Коломієць В., Мироненко І., Чуж І., Якубовський І. 2020. *Пошукове макетування* : навчально-методичний посібник. Київ, «Видавництво Людмила». 99 с.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження розкриті в доповідях і виступах на міжнародних, всеукраїнських, регіональних, науково-практичних конференціях:

міжнародних: X Міжнародна науково-практична конференція «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2015); Міжнародна науково-методична конференція «Теорія та практика управління педагогічним процесом» (Одеса, 2015); VI Міжнародна науково-практична конференція пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського (Умань-Київ, 2016); VII Міжнародна науково-практична конференція пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (Київ, 2017); IV Міжнародна науково-практична конференція пам'яті член-кореспондента НАПН України В. К. Сидоренка «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку» (Київ, 2017);

всеукраїнських: Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти: досвід та перспективи» (Умань, 2015); V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній та економічній галузях» (Бердянськ, 2015); VI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях» (Бердянськ, 2017); Всеукраїнська науково-практична конференція «Художні практики на початку XXI століття: новації, тенденції, перспективи» (Київ, 2017); IV Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасна мистецька освіти: досвід, проблеми та перспективи» (Київ, 2019); VII Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях» (Бердянськ, 2019); Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасна мистецька освіти: досвід, проблеми та перспективи» (Київ, 22 квітня 2020);

регіональних: VI Психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Є. О. Мілеряна та П. С. Перепелиці «Проблеми психології праці в освіті різних категорій дорослого населення» (Київ, 2019);

науково-практичних: Науково-практична конференція «Художні практики на початку XXI століття: новації, тенденції, перспективи» (Київ, 2016).

Публікації. Різні аспекти досліджуваної проблеми відображено в 11 наукових статтях, 7 з яких надруковано у фахових виданнях; 1 стаття опублікована у зарубіжному виданні, 3 – в інших виданнях та збірниках конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до

розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (282 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 277 сторінок, із них 208 сторінки основного тексту. В основному тексті дисертації містяться 15 таблиць та 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету та методи дослідження; сформульовано завдання дисертаційного дослідження. Розкрито наукову новизну, теоретичну та практичну значущість роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження здобутих результатів у практичну діяльність закладів вищої мистецької освіти.

У першому розділі – «Теорія і практика навчання майбутніх дизайнерів продукції у закладах вищої мистецької освіти» – здійснено аналіз теоретичних джерел з професійної дизайн-освіти; сформульовано філософські, мистецтвознавчі, психологічні і педагогічні засади з методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців дизайну; уточнено сутність поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування»; узагальнено педагогічний досвід навчання пошукового макетування майбутніх бакалаврів дизайну.

Теоретичний аналіз проблеми ефективного навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну здійснювався на засадах полінаукового підходу – сукупності тотожних за змістом принципів і методів художнього проектування, які не виходять за рамки дизайн-підходу.

До теоретичних засад розроблення методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну віднесено положення Закону України «Про народні художні промисли» про «творче варіювання», «типовий зразок виробу народних художніх промислів», «серійний виріб народних художніх промислів». Інша теоретична засада розроблення методичної системи – це взаємодоповнюваність змісту підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва (етнодизайнерів) і фахівців з дизайну продукції (ергодизайнерів) в українському національному дизайні.

На прикладі Харківської державної академії дизайну і мистецтв, Університету мистецтв і дизайну Бург-Гібихенштайн (Німеччина), Міланської політехнічної школи дизайну, кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету проаналізовано практику творення проектних образів засобами пошукового макетування продукції промислового дизайну.

Вагоме значення надано аналізу праць з пошукового макетування, оприлюднених фахівцями архітектури: спонтанність проектного методу (Є. Репіна) у трьох експериментальних концепціях (постпроект, пошукове макетування і діалогове проектування). Концепція пошукового макетування в архітектурі дозволяє свідомо використовувати фактор спонтанності (стратегія випадкових підстановок у дизайні). Спонтанно-особистісну стратегію використано для пошукового макетування у креативній індустрії

футуродизайну – виді проєктної творчої діяльності, зорієнтованої на культурне і креативне самовираження майбутніх фахівців дизайну.

Пошукове макетування дизайнера є складовою проєктного процесу з надання композиційно довершених форм особистісно ціннісним, легко оброблюваним пластичним матеріалам на трьох рівнях: за власним задумом і уявою з використанням сучасних цифрових технологій у креативній індустрії футуродизайну; способом творчого варіювання типових зразків артефактів матеріально-художньої культури з використанням технологій етнодизайну; способом підготовки до тиражування ексклюзивних виробничих зразків продукції з технологічно доцільних конструктивних матеріалів з використанням технологій ергодизайну.

Для надання ефективності навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів модернізовано його тріступеневу стратегію процесу проєктування: пошукове об'ємно-просторове макетування; дизайнерська пропозиція фігуротворення на площині; формулювання проєктної ідеї формоутворення. У традиційній стратегії проєктування Дж. К. Джонса етапи формотворення здійснюються у зворотному порядку: конвергенція – дивергенція – трансформація.

Обґрунтовано методичну доцільність спонтанно-особистісного конструювання пошукових макетів у сучасній креативній індустрії з дизайну з використанням творчих стратегій комбінування, аналогізування, реконструкція, універсалізація, випадкових підстановок (В. Моляко); пошукового макетування з етнодизайну шляхом творчого варіювання типових зразків народних художніх промислів для виготовлення серійної продукції історико-етнографічних регіонів та з ергодизайну шляхом конструювання ексклюзивних виробничих зразків з технологічно доцільних матеріалів.

Сутність поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування» уточнено шляхом аналізу понять «макет», «макетування», «компетентність з пошукового макетування». Уточнення цих понять зумовлене наявністю макетів у різних видах архітектонічної творчості: архітектурі, прикладному мистецтві, ергодизайні й етнодизайні.

З урахуванням аналізу зарубіжного досвіду дизайн-освіти й авторської класифікації пошукових макетів зроблено висновок про освітню доцільність розрізнення пошукових макетів за галузями знань: з дизайну і технологій (технологічна галузь) та мистецтва і дизайну (галузь культури). З'ясовано, що в найпрестижнішому освітньому досвіді з дизайну і технологій у Великобританії передбачено пошукове макетування з таких спеціалізацій, як: електронна продукція, графічна продукція, будівельні матеріали, системи й управління, текстильні технології. До галузі культури віднесено експресивне мистецтво і дизайн (Expressive Art & Design), зорієнтоване на креативний розвиток, експресивне, емоційно-виразне, художньо-образне самовираження студентів.

Визначено функції дизайнерських пошукових макетів, а саме: творчу, демонстраційну, пошукову, дослідницьку, евристичну у креативній індустрії, комунікативну, навчально-пізнавальну, самопізнавальну, етнокультурну, ергономічну. Самопізнавальна функція в креативній індустрії футуродизайну полягає в самовизначенні студентів з домінуючого профілю обдарованості (художньо-естетичної, практично-праксеологічної, вербально-академічної); етнокультурною функцією зумовлюється формування здатності до конструювання пошукових макетів з етнодизайну; ергономічну функцію зорієнтовано на формування здатності до конструювання пошукових макетів з ергодизайну.

Згідно з функціями у дизайнерів визначено й обґрунтовано сукупність ключових компетентностей з пошукового макетування за такими напрямками: ціннісно-смісловим (забезпечує механізм самовизначення студента в ситуаціях навчальної та професійної діяльності); навчально-пізнавальним (оволодіння новими навчальними програмами та додатками, навички самостійної роботи з інформаційним матеріалом і самооцінки, володіння різними методами пізнання); інформаційно-комунікативним (навички роботи з інформацією у групі, вміння доповідати та вести дискусію); саморозвитку і самоосвіти (формування культури дизайнерського мислення у пошуковому макетуванні).

Застосовано наукові підходи до визначення сутності поняття «компетентність»: особистісно зорієнтований, професійно зорієнтований, практично зорієнтований.

Зазначені групи ключових компетентностей доповнюють фахові, що передбачені стандартами вищої освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн», а саме: здатності до макетування і моделювання; композиційної побудови об'єктів дизайну; здатності застосовувати у пошуковому макетуванні спеціальні техніки і технології обробки матеріалів, виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів, інноваційні методи і технології.

Компетентність з пошукового макетування має зв'язок не лише з майстерністю, але й з розвитком внутрішніх якостей дизайнера. Окрім почуття матеріалу й інструмента в пошуковому макетуванні значення мають форми, які дозволяє створювати пластику особистісно ціннісного матеріалу. З'ясовано, що для виникнення образної асоціації у взаємодії з пошуковим макетом, необхідний зовнішній сигнал: словесна інструкція, типовий зразок, зображення, текстура або фактура матеріалу тощо.

Взято до уваги теоретичне положення І. Акімова, В. Клименка про внутрішній механізм творчої особистості дизайнера-макетувальника: енергопотенціал, психомоторику, критичне мислення. Зазначений механізм проєктної творчості забезпечує дизайнерам ефективний пошук і формулювання проєктної ідеї, розроблення дизайнерської пропозиції на площині і майстерне пошукове макетування у просторі.

Створення пошукових макетів як матеріально-пластичних образів майбутньої серійної продукції є результатом збалансованих компетентностей дизайнера з пошукового макетування: конструктивних (емоційно-практичних і мисленнєво-критичних) та конструкційних (предметно-перетворювальних, психомоторних). Сформульовано авторське визначення сутності поняття *«професійна компетентність дизайнера з пошукового макетування»* – здатність застосовувати спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергономічного дизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології – засобами креативної індустрії футуродизайну.

У другому розділі – «Педагогічне моделювання інноваційної методики навчання пошукового макетування майбутніх бакалаврів дизайну» – проаналізовано особливості моделювання навчальних систем у педагогічній теорії і практиці; з'ясовано наукові підходи до розроблення й обґрунтування структури інноваційної методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Системність підготовки фахівця з дизайну зумовлюється всім контекстом навчання, коли кожна дисципліна розглядається як засіб формування його здібностей, обдарованості і талантів, фахової компетентності та професійних якостей – основ професійної діяльності.

Дизайн-освіта – освітня діяльність, зорієнтована на цілісний розвиток багатогранного інтелекту студента. Дизайн-освітою забезпечується підготовка фахівців з дизайну і технологій (інженерно-технічного проектування) та мистецтва і дизайну (художнього проектування). Для успішного пошукового макетування дизайнерів необхідними і достатніми є суміжні здібності профілю практичної обдарованості (натуралістичної, просторової, тілесно-кінестетичної). З огляду на зазначені внутрішньо-особистісні умови успішного пошукового макетування дизайн-продукції обґрунтовано необхідність вибору і застосування таких принципів моделювання навчальних систем у педагогічній теорії і практиці, як-от: урахування особистих можливостей майбутніх дизайнерів, взаємодоповнюваності теоретичної і практичної підготовки, відповідність змісту освіти сучасним досягненням науки, техніки і культури, соціальним цілям підготовки фахівців; професійної спрямованості, індивідуалізації, інтегративності, комунікативності, новизни і ситуативності.

Сформульовано сутність поняття «методична система» – це сукупність спеціально організованих засобів навчання, яка на основі відібраного змісту навчального предмета у взаємодії з найближчим середовищем сприяє досягненню навчальних цілей. Модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну є розгорнутим у часі педагогічним процесом, що включає всі компоненти: змістовий, методично-діяльнісний, оцінювальний, що зорієнтовані на формування фахових компетентностей майбутнього дизайнера. Для здійснення пошукового макетування майбутні дизайнери покликані оволодіти інноваційною

дидактикою ISD: Instructional Systems Design (проектуванням навчальних систем, навчальним проектуванням) – здатністю створювати естетично привабливе, інформаційно ємке й емоційно комфортне освітнє середовище щодо набуття професійних компетентностей.

Визначено основні підходи до підготовки майбутніх фахівців з дизайну до пошукового макетування: компетентнісний, середовищний, проектний і технологічний. Компетентнісний підхід до навчання пошукового макетування реалізується через формування фахових компетентностей майбутніх фахівців з дизайну у процесі навчання пошукового макетування. Обґрунтовано модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну у закладах вищої мистецької освіти (рис.1).

Мета розробленої моделі – сформувати сукупність необхідних і достатніх фахових компетентностей з пошукового макетування (ПМ) у майбутніх дизайнерів – вимагає уточнення поняття «сукупність необхідних і достатніх компетентностей» як первинної, простої, але функціональної системи компетентностей, що може удосконалюватися на вищих рівнях пошукового макетування. Такими вищими рівнями пошукового макетування є способи, прийоми і засоби (педагогічні технології) з ергодизайну, етнодизайну і сучасної креативної індустрії з футуродизайну. Мета конкретизувалася відповідною сукупністю завдань. У першому завданні обґрунтовувалося розроблення змісту пошукового макетування і його субдисциплін на засадах інтердисциплінарного підходу. Сформульовано авторське визначення інтердисциплінарного змісту пошукового дизайнерського макетування як технік і технологій конструювання макетів (чорнового, доводочного, демонстраційного) засобами ергодизайну, етнодизайну і креативної індустрії футуродизайну з урахуванням спеціалізацій дизайну і відповідних їм предметних середовищ.

У визначенні інтердисциплінарного змісту відображено взаємозумовлені рівні пошукового макетування: тимчасового робочого із м'яких матеріалів, що легко деформуються; доводочного із твердих конструкційних матеріалів, наближених до технологічних; демонстраційного із технологічно доцільних матеріалів.

Зміст розглядається як пріоритетний компонент у взаємозв'язку з іншими складниками: організаційними формами взаємодії учасників навчального процесу; способами, прийомами і засобами (педагогічними технологіями); техніко-технологічним середовищем дизайн-лабораторії, сприятливим для набуття компетентностей з оброблення макетних матеріалів. Зміст пошукового макетування проектувався з використанням інтердисциплінарного підходу, особливість якого полягала в тому, що дисципліни з ергодизайну, етнодизайну і футуродизайну, роботи в матеріалах тощо розглядалися як субдисципліни пошукового макетування.

Проект змісту пошукового макетування зумовлює застосування змішаної форми навчання – поєднання формального, онлайн- та офлайн-навчання. В онлайн-навчанні студенти самостійно обирають місце навчання,

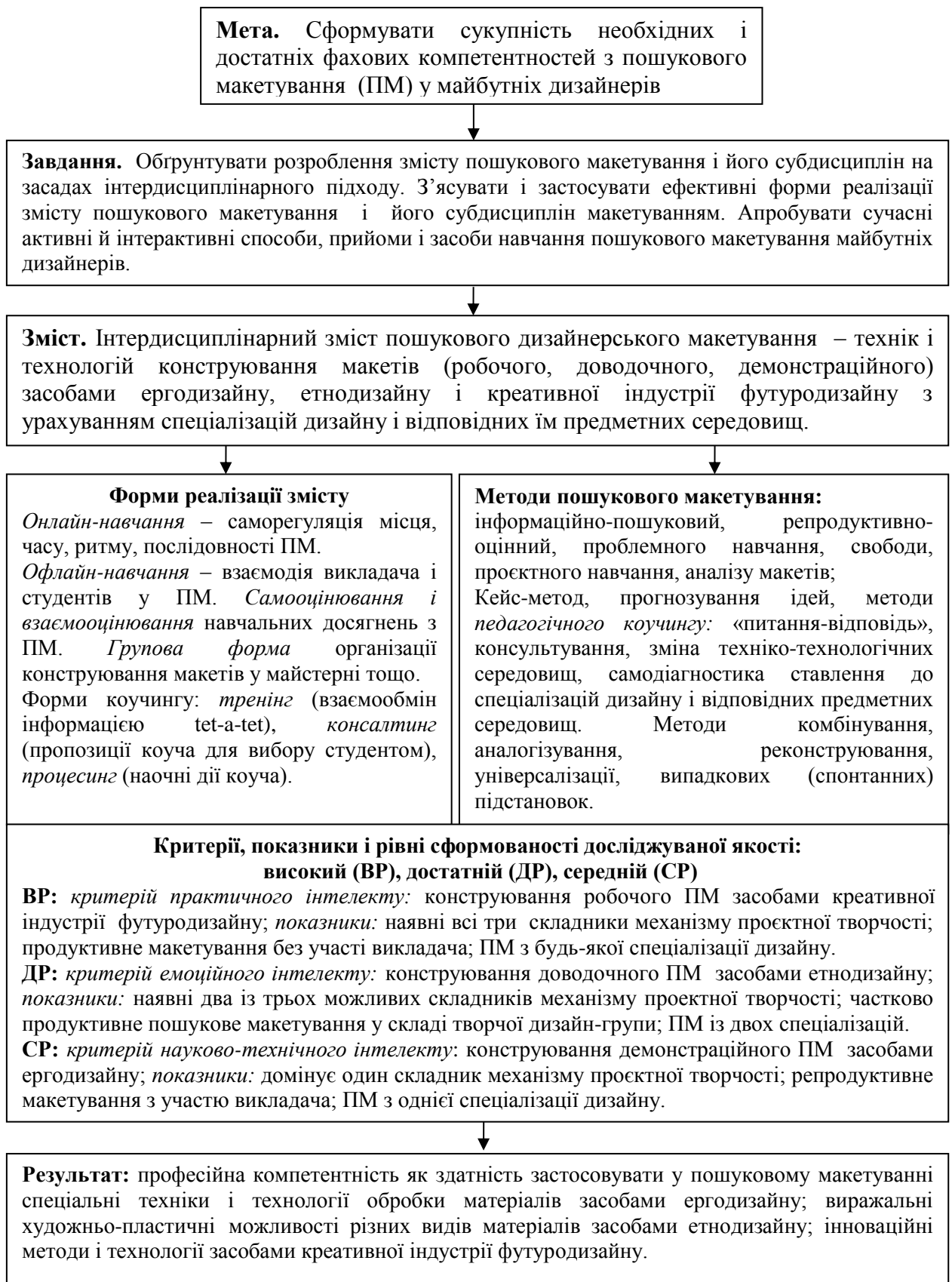

Рис. 1. Модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів у закладах вищої мистецької освіти

контролюють час, ритм та послідовність пошукового макетування. Офлайн-навчання зорієнтоване на взаємодію студентів з викладачем та одногрупниками чи колегами з проєкту. Найпоширенішими формами на заняттях з пошукового макетування є групові аудиторні заняття, творчі лабораторії, виставки, домашні творчі заняття, навчання в студіях, відвідування виставок, самостійна робота, участь у вітчизняних і міжнародних конкурсах.

В пошуковому макетуванні педагогічно доцільним для застосування виявилися кейс-метод, що полягає в ініціюванні студентами самостійного вивчення проблемних ситуацій, визріванні їхнього власного бачення проблем гармонізації довкілля та способів їх вирішення, виробленні здатності до активної та інтерактивної взаємодії, дискусій між студентами; метод «прогнозування ідей» – поєднання накопиченого минулого досвіду із поточними припущеннями відносно майбутнього його застосування. Цей метод ефективний у поєднанні з футуродизайном – проєктним прогнозуванням еволюції технологій, соціальних і культурних змін у суспільстві, адекватних сенсів гармонійного майбутнього.

Особливо доцільними у навчанні пошукового макетування виявилися методи педагогічного коучингу – ефективні способи вибору і реалізації коучем-педагогом оптимальних стратегій особистісного і професійного розвитку майбутніх дизайнерів: «питання-відповідь» (класичне наставництво, що спонукає студентів до самоаналізу проблемних ситуацій); заняття консультативної спрямованості; зміна техніко-технологічних середовищ з пошукового макетування (способів обробки інструментами особистісно ціннісних матеріалів); самодіагностика ціннісного (емоційно позитивного) ставлення до основних видів дизайну і предметних середовищ (техніка у промислово-індустріальних ергодизайнерів; природа у ландшафтних дизайнерів; особистісне (інтраперсональне) середовище у дизайнерів костюмів і креативних індустрій; етнічне середовище в етнодизайнерів; знакові системи у графічних дизайнерів і веб-дизайнерів).

Виокремлено форми взаємодії учасників коучингу: *тренінг* (продуктивний обмін знаннями та ефективне тренування навичок tet-a-tet); *консалтинг* (пропозиція фахівцем-коучером можливих технік і технологій виготовлення пошукового макета для вільного вибору студентом-дизайнером); *процесинг* (наочна демонстрація предметно-перетворювальних дій, спрямованих на оптимальне досягнення результату).

У пошуковому макетуванні застосовуються також інші методи: репродуктивні (традиційні), наприклад, пояснювально-ілюстративний (лекція, розповідь, робота з літературою тощо); продуктивні (активні); проблемного викладу, частково-пошуковий (або евристичний), дослідницький. Запропоновано класифікацію активних методів пошукового навчання: імітаційні (ігрові, неігрові) та неімітаційні – навчання професійних умінь і навичок, виконання завдань, пов'язаних із реальною професійною діяльністю. Імітаційні методи базуються на імітації професійної діяльності.

До ігрових методів відносять різноманітні ігрові ситуації, а до неігрових – різноманітні методи аналізу в дизайні, комп'ютерне моделювання, розв'язання проблемних ситуативних завдань тощо.

У третьому розділі – «Експериментальна апробація інноваційної методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну» – сформульовано зміст і завдання експериментально-дослідного навчання дизайнерів; обґрунтовано інноваційну модель підготовки сучасного дизайнера до пошукового макетування; відображено динаміку формувального експерименту з методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну та зроблено висновок про його результативність.

В експериментальній методиці розглядалась професійна компетентність з пошукового макетування, що полягала у здатності студентів експериментальних груп конструювати макети з урахуванням усіх спеціалізацій (фахів) дизайну у педагогічно доцільних умовах, а в контрольних групах – традиційно формувалися фахові компетентності з однієї спеціалізації дизайну. Згідно з уточненим визначенням сутності професійної компетентності з пошукового макетування розроблявся критеріальний компонент методичної системи підготовки майбутніх дизайнерів, у якому враховано внутрішньо-особистісні і зовнішні педагогічні критерії, показники і рівні сформованості професійної компетентності з пошукового макетування у майбутніх дизайнерів.

У процесі першого констатувального етапу експерименту були сформульовані внутрішньо-особистісні критерії оцінювання фахових здатностей студентів до пошукового макетування, а саме: *виявлення академічної інтелектуальності* в показниках креативності мислення (можливість відходу від звичайних способів вирішення, стереотипів, знаходження нових ідей); можливість використання ідеї в реальному житті; самостійність мислення; *прояви емоційного інтелекту* у показниках творчої фантазії у процесі виконання завдань; володіння графічними навичками при подачі задуму; *виявлення практичного інтелекту* в показниках майстерного володіння предметно-перетворювальними технологіями, темпу предметно-перетворювальних дій вправління з новим матеріалом; простоти способів досягнення естетичного вигляду макету тощо.

На етапі формувального експерименту створювалися сприятливі педагогічні умови для реалізації модулів експериментальної програми з пошукового макетування: основ макетування, матеріалів як основних засобів пошукового макетування, сучасних підходів до створення макетів, а також для тематики практичних робіт з конструювання макетів. Застосовано різні види рейтингового оцінювання навчальних досягнень студентів: поточне, проміжне, підсумкове. Педагогічна умова організації групової форми пошукового макетування з усіх спеціалізацій (фахів) у дизайн-лабораторії (майстерні), комплексно обладнаній функціональними зонами, була

пріоритетною для інноваційної методики навчання пошукового макетування студентів експериментальних груп.

Передбачено принципи її оформлення: динамічності, функціонуального зонування, поєднання інноваційних технологій пошукового макетування: ергодизайнерського, етнодизайнерського, футуродизайнерського.

В умовах дизайн-лабораторії студенти експериментальних груп виконували таке практичне завдання: створити пошуковий макет дизайн-продукту за фахом (правильно виконує пошукове макетування з однієї (двох, усіх) спеціалізацій дизайну). Творче середовище дизайн-лабораторії (майстерні) позитивно впливає на активність в освоєнні і перетворенні навколишнього світу, орієнтує особистість на саморозвиток, самореалізацію своїх інтелектуальних здібностей: академічних, емоційних, практичних.

Педагогічно доцільне предметно-розвивальне середовище сприяло позитивному ставленню до занять, підтримувало вольові зусилля студентів-макетувальників. Експериментаторами створювалися педагогічні умови для вільного експериментування з матеріалами і технологіями. Кожний студент експериментальної групи випробував себе у діловій грі в ролі «художника-конструктора» та «інженера-конструктора», а також висловлював творчий задум про власний проєкт, що забезпечувало ефективність формування здатності до професійної комунікації учасників комплексного проєктування.

За результатами формувального експерименту визначено кількісні показники рівнів сформованості досліджуваної якості у студентів контрольних та експериментальних груп (таблиця 1).

Таблиця 1.

Порівняльна таблиця рівнів сформованості професійної компетентності студентів-дизайнерів ЕГ і КГ за результатами апробації методичної системи навчання пошукового макетування (етап формувального експерименту)

<i>Рівні навчальних досягнень студентів</i>	<i>Високий</i>		<i>Достатній</i>		<i>Середній</i>	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
<i>Групи</i>	%	%	%	%	%	%
<i>Загальні результати</i>	22,4	41,3	34,8	31,5	42,8	27,2

Числові показники результативності формувального експерименту унаочнено на рис. 2.

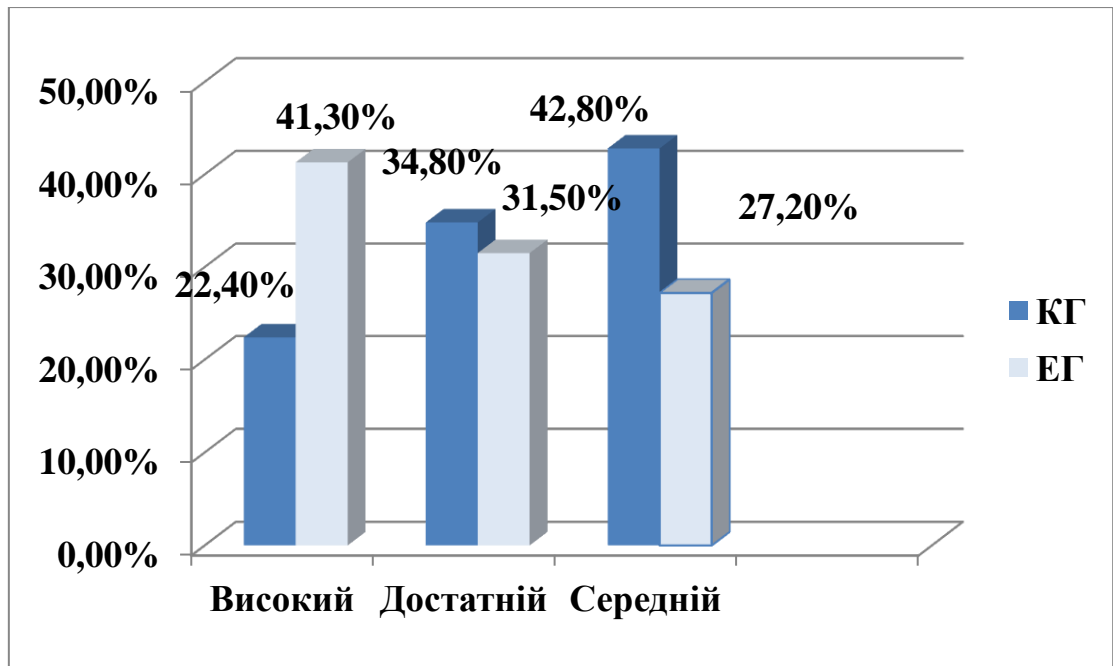

Рис. 2. Наочні показники рівнів сформованості професійної компетентності студентів-дизайнерів ЕГ і КГ за результатами апробації інноваційної методичної системи навчання пошукового макетування (етап формувального експерименту)

Кількісний аналіз результативності експериментальної апробації інноваційної методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів засвідчує вищі числові показники сформованості у них професійної компетентності з пошукового макетування (високий і достатній). Високий рівень в ЕГ (41,30%), у КГ (22,40%), достатній рівень ЕГ (31,50%), КГ(34,80%). Середній рівень сформованості професійної компетентності з пошукового макетування має в ЕГ (27,20%), у КГ (42,80%).

Якісним аналізом зазначених показників підтверджено ефективність експериментального програмового і навчально-методичного забезпечення з пошукового макетування, практичного конструювання студентами експериментальних груп пошукових макетів з різних спеціалізацій у функціональних зонах дизайн-лабораторії. На результативність інноваційної методики позитивний вплив, спричинений спрямованістю пошукового макетування на креативну індустрію футуродизайну (сучасного футуристичного мінімалізму); педагогічними умовами вільного вибору студентами ЕГ особистісно-ціннісних предметних середовищ (дизайнер-ландшафти, дизайнер-інтер'єри, дизайнер-костюми, дизайнер-техніка, дизайнер-знакові системи комп'ютерних програм); матеріалів та інструментів (предметно-перетворювальних технік і технологій), що в сукупності сприяло пробудженню у майбутніх дизайнерів внутрішнього механізму проєктної творчості: енергопотенціалу емоційного інтелекту, психомоторики практичного інтелекту і критичності академічного інтелекту.

Особливо вагомими виявилися кількісні показники високого рівня сформованості професійної компетентності з пошукового макетування в

експериментальних групах майбутніх дизайнерів (41,3 %) відповідно до (22,4%) в контрольних групах. Значна різниця у рівнях сформованості досліджуваної якості у студентів експериментальних і контрольних груп пояснюється новизною технік і технологій пошукового макетування в етнодизайні, що затребувані і мотивовані студентами, але досі недостатньо використовуються у програмовому і навчально-методичному забезпеченні дизайн-освітнього процесу. Інноваційність методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів полягає у використанні етнодизайну як важливої складової змісту дизайн-освіти, що зорієнтовує пошукове макетування на творче варіювання типових виробів народних художніх промислів, прикладних мистецтв для їх серійного тиражування у відповідних історико-етнографічних регіонах з урахуванням сучасного стилю українського бароко пов.

Достатній рівень сформованості професійної компетентності у студентів КГ та ЕГ виявився у приблизно однакових кількісних показниках: (34,8 %) – у КГ і (31, 5%) – у ЕГ. Зазначені числові показники закономірні з огляду на проєктні технології ергодизайну, які широко застосовуються у програмовому і навчально-методичному забезпеченні закладів дизайн-освіти науково-педагогічними працівниками, що є фахівцями інженерно-технічного проєктування і технічної естетики. Пошукове макетування з технік і технологій ергодизайну однаково доступне для студентів контрольних і експериментальних груп.

Отже, модель інноваційної методичної системи пошукового макетування майбутніх дизайнерів є ефективною для формування професійної компетентності як універсальної здатності застосовувати у пошуковому макетуванні спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергодизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології засобами креативної індустрії футуродизайну.

Модель методичної системи може застосовуватися для підготовки до пошукового макетування не тільки майбутніх дизайнерів усіх спеціалізацій, але й спеціалізацій художників декоративно-прикладного мистецтва.

ВИСНОВКИ

З урахуванням суперечностей між теорією і практикою вищої дизайн-освіти та згідно із метою і завданнями, що конкретизують реалізацію мети, сформульовано такі загальні висновки:

1. Здійснено аналіз теорії і практики підготовки дизайнерів у закладах вищої мистецької освіти. За результатами аналізу дизайн-діяльності в історичній ретроспективі виокремлено основні етапи її розвитку: первісний «міфологічний протодизайн»; триєдність протодизайну давньоєгипетської культури; технологічний протодизайн Давньої Греції; автономність ремесел і раціоналізаторства у Середньовіччі; свобода проєктної творчості і науково-технічний прогрес в епоху Відродження; проєктний синтез «техне» й «арс» в

епоху Нового часу; модернізація художньо-промислового виробництва на початку ХХ ст. і його трансформація в дизайн до кінця ХХ ст.; дизайн в інформаційному суспільстві початку ХХІ ст.: від формотворення до послуг. Сформульовано авторське визначення сучасного поняття «дизайн-освіта» – навчальна діяльність, зорієнтована на цілісний розвиток багатогранного інтелекту студента. ДО забезпечує підготовку фахівців з дизайну і технологій (з домінуванням інженерно-технічного проєктування) та мистецтва і дизайну (з домінуванням художнього проєктування). За результатами аналізу дизайн-діяльності в історичній ретроспективі зроблено висновок про значущість проєктно-технологічного підходу до обґрунтування і розроблення інноваційної методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів.

З урахуванням полінаукового підходу до аналізу досліджуваної проблеми з'ясовано і сформульовано сучасні філософські, мистецтвознавчі, психологічні і педагогічні засади розроблення методичної моделі навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів: синергетичну методологію самоорганізації систем особистості і довіклля (В. Кремень, І. Кудрявцев, Л. Лесков, В. Лутай); «практичну методологію» Design for Design T. Вендта, за якою проєктні технології є «творенням філософії своїми руками», новою дизайнерською методологією пізнання і самопізнання; положення Закону України «Про народні художні промисли» щодо творчого варіювання типових зразків виробів народних художніх промислів для їх подальшого серійного тиражування; теоретичне положення про взаємодоповнюваність змісту підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва (етнодизайнерів) і фахівців дизайну продукції (ергодизайнерів) в українському національному дизайні; спонтанність проєктного методу (Є. Репіна) у трьох експериментальних концепціях (постпроєкт, пошукове макетування та діалогове проєктування); теорії «множинного інтелекту» Х. Гарднера – емоційного, практичного, академічного. Модернізовано триступеневу стратегію проєктування Дж. К. Джонса: *трансформація* як пошукове об'ємно-просторове макетування; *дивергенція* як дизайнерська пропозиція фігуротворення на площині; *конвергенція* як формулювання проєктної ідеї формоутворення.

Узагальнено педагогічний досвід щодо навчання пошукового макетування майбутніх бакалаврів з дизайну. З'ясовано найпоширеніші міжпредметні зв'язки пошукового макетування з іншими навчальними дисциплінами у процесі формоутворення: «Композиції формоутворення», «Креслення», «Ергономіка», «Робота в матеріалах», «Нарисна геометрія», «Інженерна графіка», «Комп'ютерна графіка», «Проєктування», «Матеріалознавство» тощо. Зроблено висновок про відсутність міжпредметних зв'язків пошукового макетування з дисциплінами ергодизайну, етнодизайну, футуродизайну (креативною індустрією з дизайну).

2. Уточнено формулювання сутності поняття «пошукове макетування дизайнера». З урахуванням класифікації конструкційних матеріалів Г. Земпером, сформульовано технологічну сутність пошукового макетування у дизайні – це конструювання пластичних форм з конструкційних матеріалів способом перенесення технологій оброблення одних матеріалів на інші в умовах дизайн-лабораторії; надання композиційно довершених форм особистісно ціннісним, легко оброблюваним пластичним матеріалам на трьох рівнях: за власним задумом і уявою з використанням сучасних цифрових технологій у креативній індустрії футуродизайну; способом творчого варіювання типових зразків артефактів матеріально-художньої культури з використанням технологій етнодизайну, через підготовку до тиражування ексклюзивних виробничих зразків продукції з технологічно доцільних конструктивних матеріалів з використанням технологій ергодизайну.

3. Розроблено й обґрунтовано модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну, що містить такі структурні компоненти: мету, конкретизовану сукупністю взаємодоповнюваних завдань; інтердисциплінарний зміст як системотворчий компонент методичної системи; форми реалізації змісту; методи пошукового макетування; критерії, показники і рівні сформованості професійної компетентності дизайнерів з пошукового макетування, що сприяли досягненню результату – здатності майбутніх дизайнерів застосовувати у пошуковому макетуванні спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергодизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології засобами креативної індустрії футуродизайну.

4. Експериментально перевірено результативність розробленої методичної моделі навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів. У критеріальному компоненті методичної системи навчання майбутніх дизайнерів враховано внутрішньо-особистісні і зовнішні педагогічні критерії, показники і рівні сформованості універсальної компетентності майбутніх дизайнерів. Внутрішньо-особистісні критерії, показники і рівні оцінювання фахових здатностей студентів до пошукового макетування застосовано на етапі констатувального експерименту, за результатами якого виявлено потенційні здатності студентів до конструювання пошукових макетів із використанням проєктних технологій креативної індустрії футуродизайну, а також до творчого варіювання пошукових макетів на основі типових зразків народних художніх промислів з використанням технік і технологій етнодизайну.

Завдяки зовнішнім педагогічним критеріям, показникам і рівням оцінювання професійної компетентності з пошукового макетування в майбутніх дизайнерів з'ясовано результативність формувального експерименту. Якісним аналізом кількісних показників високого і достатнього рівнів сформованості професійної компетентності наочно доведено переваги моделі інноваційної методичної системи навчання

пошукового макетування порівняно з традиційною. Подальші наукові дослідження необхідно зорієнтувати на методику формотворення інноваційної продукції з окремих спеціалізацій дизайну за напрямками ергодизайну, етнодизайну, креативної індустрії футуродизайну.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації Статті в наукових фахових виданнях України

1. Бусленко, О. М., 2015. Становлення і розвиток підготовки фахівців дизайнерського профілю у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ФОП Жовтий О. О. Вип. 1. С. 66 – 71.
2. Бусленко, О. М., 2015. Генезис та сучасний стан дизайнерської діяльності. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Бердянськ: ФО-П Ткачук О.В. Вип. 3. С. 28–36.
3. Бусленко, О. М., 2015. Використання новітніх технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців з дизайну у ВНЗ. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди». Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Гнозис . Додаток 1. Вип. 36. Том IV (64). С. 71–77.
4. Бусленко, О. М., 2016. Організаційно-педагогічна модель формування змісту навчальної дисципліни «Робота в матеріалі». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: збірник наукових праць*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 54. С. 33-40.
5. Бусленко, О. М., 2017. Роль навчальної дисципліни «Робота в матеріалі» у фаховій підготовці сучасного вчителя технології. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Бердянськ: БДПУ. Вип. 3. С. 118–124.
6. Бусленко, О. М., 2018. Дизайнерський конкурс як засіб підвищення професійних компетенцій майбутнього дизайнера костюма. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія Педагогічні науки: збірник наукових статей*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. СХХХІХ (139). С. 36–45.
7. Бусленко, О. М., 2020. Методика навчання дизайну. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. Бердянськ: БДПУ. Вип. 1. С. 11–20.

Статті у міжнародних наукових виданнях

8. **Бусленко, О.М.**, 2018. The Forming Profession Competence in Future Designer by the Means of Layout Design. *Intellectual Archive*. Shiny World Corp. Concord, Ontario Canada. Volume 7, Number 3. P. 122–133.

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. **Бусленко, О.М.**, 2015. *Організація та управління навчальним процесом в межах викладання навчальної дисципліни «Робота в матеріалі» майбутнім педагогам дизайнерського профілю*. Міжнародна науково-практична конференція. «Теорія та практика управління педагогічним процесом». Одеса, 21-23 жовтня 2015р.

10. **Бусленко, О.М.**, 2016. *Становлення категорії «дизайн»*. Науково-практична конференція «Художні практики на початку XXI століття: новації, тенденції, перспективи». Київ, 25 листопада 2016 р.

11. **Бусленко, О.М.**, 2017. *Вивчення механічної, фізико-механічної та фізико-хімічної взаємодії на матеріал на заняттях з Роботи в матеріалі зі студентами спеціальності «Професійна освіта. Дизайн»*. VII Міжнародна науково-практична конференція пам'яті академіка Д.О. Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспектива розвитку». Київ, 3 березня 2017р.

12. **Бусленко, О.М.**, 2017. *Якість та оригінальність макету одягу через просторову уяву студента*. IV Міжнародна науково-практична конференція пам'яті член-кореспондента НАПН України В.К. Сидоренка «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку». Київ, 4 березня 2017 р.

13. **Бусленко, О.М.**, 2017. *Інноваційні віяння в національному українському декоративно-прикладному мистецтві*. Всеукраїнська науково-практична конференція «Художні практики на початку XXI століття: новації, тенденції, перспективи». Київ, 24 листопада 2017 р.

14. **Бусленко, О.М.**, 2019. *Пошукове макетування в сфері дизайну*. IV Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасна мистецька освіти: досвід, проблеми та перспективи». Київ, 18 квітня 2019 р.

15. **Бусленко, О.М.**, 2019. *Пошукове макетування в сфері дизайну дорослої особистості*. VI Психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Є.О. Мілеряна та П.С. Перепелиці «Проблеми психології праці в освіті різних категорій дорослого населення». Київ, 16 травня 2019 р.

16. **Пасько, О.М.**, 2020. *Результати навчання пошукового макетування студентів у закладах вищої мистецької освіти*. Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи». Київ, 22 квітня 2020р.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

17. **Пасько, О.М.**, Кузьмінець М. П., Кудренко М.Р., 2020. *Макетування в дизайні* : підручник. Київ, Вид-во. «МП Леся», 134 с.
18. **Пасько, О.**, Бондаренко А., Цикунов Д., Коломієць В., Мироненко І., Чуж І., Якубовський І. 2020. *Пошукове макетування* : навчально-методичний посібник. Київ, «Видавництво Людмила». 99 с.

АНОТАЦІЇ

Пасько О. М. Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій. – Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Київ, 2021.

Дисертація присвячена проблемі формування здатності до пошукового макетування у процесі фахової підготовки майбутніх фахівців з дизайну. Уточнено сутність поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування».

Узагальнено педагогічний досвід навчання пошукового макетування майбутніх бакалаврів з дизайну. З'ясовано найпоширеніші міжпредметні зв'язки пошукового макетування з іншими навчальними дисциплінами у процесі формоутворення. Обґрунтовано методичну доцільність спонтанно-особистісного конструювання пошукових макетів у сучасній креативній індустрії з дизайну.

У науково-дослідній роботі запропоновано теоретично обґрунтовану модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну. Обґрунтовано й розроблено методику навчання пошукового макетування. Експериментально перевірено ефективність запропонованої моделі методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Ключові слова: майбутні фахівці з дизайну, пошукове макетування, компетентнісний підхід, дизайнерська діяльність, проєктна діяльність.

Пасько О. Н. Методика обучения поискового макетирования будущих специалистов по дизайну – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения технологий. – Киевская государственная академия декоративно-прикладного искусства и дизайна имени Михаила Бойчука, Киев, 2020.

Диссертация посвящена проблеме формирования способности к поисковому макетированию в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов по дизайну.

Уточнена сущность понятия «компетентность дизайнеров в поисковом макетировании».

Обобщен педагогический опыт обучения поисковому макетированию будущих бакалавров дизайна. Выявлены самые распространенные межпредметные связи поискового макетирования с другими учебными дисциплинами в процессе формообразования. Обоснованно методическую целесообразность спонтанно-личностного конструирования поисковых макетов в современной креативной индустрии по дизайну.

В научно-исследовательской работе предложено теоретически обоснованную модель методической системы обучения поисковому макетированию будущих специалистов по дизайну. Обоснована и разработана методика обучения поисковому макетированию. Экспериментально проверена эффективность предложенной модели методической системы обучения поисковому макетированию будущих специалистов по дизайну.

Ключевые слова: будущие специалисты по дизайну, поисковое макетирование, компетентностный подход, дизайнерская деятельность, проектная деятельность.

Pasko O. M. Methods of teaching future design professionals of searching prototyping – Manuscript.

Thesis for Candidate of Pedagogical science degree in specialty 13.00.02 – theory and methods of technologies training. – Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design named by Mykhailo Boichuk, Kyiv, 2020.

Thesis is devoted to the problem of forming the ability to searching prototyping in the process of professional future design specialists training.

The essence of the concept "designers' competence to searching prototyping" is specified.

The pedagogical experience of teaching future bachelors of design of searching prototyping is generalized. The most common interdisciplinary links of searching prototyping with other disciplines in the process of shapeforming are clarified. The methodical expediency of spontaneous-personal construction of searching prototypes in the modern creative design industry is substantiated.

Theoretically substantiated model of methodical system of teaching future design specialists of searching prototyping is proposed in the research work. Methods of teaching of searching prototyping is substantiated and developed. The effectiveness of the proposed model of methodical system of teaching future design specialists of searching prototyping has been experimentally tested.

Key words: future design specialists, searching prototyping, competence approach, design activity, project activity.